

УДК 37.013.42:378.148(73)

БЕГАЛЬ О.М.

здобувач кафедри філософії гуманітарних наук,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна Київ),
kua07@ukr.net

МЕНТАЛЬНО – ОРГАНІЗАЦІЙНІ ВИМІРИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

У статті розглядаються ментально – організаційні виміри соціальної роботи в аспекті особливостей регіонального та соціокультурного розвитку суспільств. Дослідницька увага акцентована на компаративістському аналізі способів методів і форм організації соціальної роботи у таких країнах як США, Великобританія та Україна

Ключові слова: менталітет, ментальність, компаративізм, соціальна робота, нація, особистість, суспільство

Вступ

Незважаючи на інтенсивне розгортання світових процесів кожна нація зберігає свою автентичність, визначає свій власний шлях подальшого розвитку. Так і в основі організації соціальної роботи існують свої унікальні особливості щодо надання допомоги всім хто її потребує. В усталеній філософській літературі, світ прийнято розглядати здійснивши його поділ на західну цивілізацію та східну. Однак виникають, і цілком правомірно, деякі незгодження стосовно характеристики Східної цивілізації. Тому, щодо цивілізаційного підходу існує декілька концепцій, зокрема традиційні – М.Данилевського, А.Тойнбі, О.Шпенглера, С.Гантінгтона та сучасні – І.Валлерстайна, Н.Скотни тощо.

Так концепція М. Я. Данилевського характеризується тим, що цивілізація розглядається як культурно-історичний тип суспільства, в межах окремих локальних утворень. Кожна локальна цивілізація, на думку автора, в своєму розвитку проходить декілька етапів зрілості. Розвиток цивілізацій він пов'язував з такими чинниками: по-перше, взаємозв'язком формування і розвитку цивілізацій з природно-кліматичними умовами і соціально-культурними чинниками; по-друге, невідповідністю кордонів незалежних держав з кордонами цивілізацій; по-третє, неможливістю існування єдиної загальнолюдської цивілізації; по-четверте, недовговічністю існування цивілізацій. Незважаючи на особливості кожної із цивілізацій різні культурно-історичні типи можуть взаємодіяти між собою, що є природнім процесом, але не може існувати єдиної цивілізації [4].

В концепції англійського філософа та історика А. Тойнбі цивілізація характеризується як особливий вид окремого конкретного суспільства. Автор досліджує розвиток суспільства як коловорот локальних цивілізацій. Він виокремлював від 13 до 21 цивілізації. Основою цивілізаційного процесу, на думку автора, виступають світові релігії. Кожна цивілізація є унікальною і неповторною, тому ідея єдності цивілізацій є хибною [10]. На думку

німецького філософа О. Шпенглера, цивілізація характеризується як пізній етап розвитку культури і кінцевому рахунку її занепад. У фазі цивілізації культура втрачає свій творчий потенціал. Автор стверджує, що культури є замкненні і непроникні, що не дає можливості злиття культур в одну [12].

Отже, кожна цивілізація є самотунною і неповторною. Злиття ж цивілізацій в одну, тобто намагання уніфікувати культури є не можливим. В цьому аспекті, цілком слушно, зауважує автор праці «Особа в розколотій цивілізації», що глобальну цивілізацію слід характеризувати як «співдружність держав, які живуть не тільки за власними законами, але й за своїми загально визнаними цінностями і стандартами, способом життя і кодексом поведінки» [9, 51].

Міжкультурна комунікація є закономірним процесом і це відбувалося протягом всієї історії людства. Вирішення протиріч, які виникають між цивілізаціями в історичному поступі мають бути загальною проблемою всього людства і співпраця повинна відбуватись на основі взаємоповаги і взаєморозуміння. На думку американського вченого С. Гантінгтона, взаємодія між цивілізаціями відбувається через конфлікт. Цей конфлікт виражається через зіткнення західної і незахідних цивілізації, що стало реальністю і є загрозою для всього людства. На думку вченого, джерела конфліктів визначаються культурою. Але, варто зауважити, що сучасний етап розвитку людства скерований економічним зростанням та доцільністю. Розвиток світу формується в процесі взаємодії 4 – 8 великих цивілізацій. До них досить часто відносять: західну, конфуціанську, японську, ісламську, індуську, православно-слов'янську, латиноамериканську, а також, можливо й, африканську цивілізації. Взаємодія між названими цивілізаціями й буде визначати конфлікти майбутнього [11].

Конфлікт між цивілізаціями пов'язаний з тим, що досить часто абсолютизують західну цивілізацію. При цьому «західну цивілізацію», ототожнюють з країнами, які входять до складу Європейського Союзу і Сполученими Штатами Америки. Абсолютизація пов'язана, перш за все, в досягненні максимального результату в економічній сфері, розповсюдженню своїх культурних цінностей, мові, технологій на весь світ [9, 51]. Варто сказати, що на сучасному етапі розвитку світу західна цивілізація є одночасно й західною і сучасною. Незахідні цивілізації намагаються стати сучасними, не стаючи західними, наприклад, Японія. На думку американського соціолога І. Валлерстайна, світ варто поділяти на Північ та Південь, оскільки про східну цивілізацію не можна говорити як про гомогенне утворення, адже кожна нація має свої особливості в культурі та релігії, наприклад, ісламський світ, Китай, Японія тощо. Але автор все ж абсолютизує економічний фактор сучасного світу. Так він вважає, що світ буде біполярним і опонентами поставатимуть не цивілізації, а «Європа, точніше Європейський Союз, створять другий, а перший США і Японія, економічні блоки, які будуть серйозними конкурентами. Решта країн світу будуть пов'язані з цими двома ведучими зонами різними зв'язками» [1, 35].

У своїй роботі «Особа в розколотій цивілізації» Н. Скотна стверджує, що сучасна особистість здатна розвиватись у двох світах: цивілізаційному, який існує локально та у планетарному або, досить часто його ототожнюють, із глобальним. Отже, із вище зазначеного слідує, що автор виокремлює цивілізаційну типізацію особистостей. А саме східний та західний типи культури визначають дві цивілізаційні моделі, які й формують відповідний тип особистості. Основною відмінністю між цими двома типами особистості є відмінності у їх ментальності. Саме ментальність виражає дух народу, який є прихованим за зовнішніми формами. У роботі «Цивілізації: універсалії і самобутність» автори виокремлюють цілу низку ознак, розбіжностей між Східною і Західною цивілізацією. Автори праці пропонують наступну таблицю: для Заходу характерними є: матеріалізм, реалізм, об'єктивізм, раціональність, динамізм, право, свобода, антропоцентризм. Схід має такі особливості: духовність, ідеалізм, суб'єктивізм, інтуїтивність, стабільність, мораль, порядок, геоцентризм.

Отже, кожна країна, нація має свої погляди щодо власного подальшого розвитку та організації соціальної роботи. Так, для власного розвитку, а не тільки для виживання у динамічних умовах розвитку світу, варто чітко відповісти на одне єдине питання, яке ставить відомий американський соціолог С.Гантінгтон «Хто ми?» Для віднайдення відповіді варто звернутись до своєї сутності, своїх витоків та коренів. Пошуки віднайдення гармонії між людиною і світом можливі, на думку швейцарського психоаналітика К.Г.Юнга, із сутнісної характеристики базових елементів культури. Таким базисом, на думку багатьох дослідників, в тому числі й К.Г.Юнга, є дослідження архетипів [14]. Увага сучасних науковців прикута до з'ясування проблеми архетипів, оскільки саме завдяки ним можна з'ясувати начала та генезис становлення етносу, що, в свою чергу, й визначає сутність свідомості та поведінки представників даного етносу впродовж всієї історії його існування. Ще К.Г.Юнг відмітив таку особливість архетипів як їх здатність до самовираження як «культурних символів», «важливих складників ментального устрою» [14]. Саме через них вдається можливим з'ясувати особливості поведінки, мислення, розуміння світу конкретної спільноти, внутрішню єдність та особливості культури та традицій. Варто сказати, що на думку К.Г.Юнга, архетипи складають основу колективного несвідомого, тобто, найглибші пласти людської психіки, в яких зберігаються сліди біологічно закладених і, які передаються у спадок, на генетичному рівні, первісні форми осягнення світу, основи творення почуттів та образів, що формуються в процесі розвитку світу.

На думку вітчизняних науковців, зокрема С.Кримського, аналіз культурних архетипів являє собою досить продуктивний метод дослідження менталітету, історії та майбутнього соціумів. Цей метод, на думку науковця, володіє потужними теоретико-пізнавальними можливостями, саме тому, що має змогу з'ясувати особливості ментальності великих соціальних спільнот, з одного боку, а, з іншого, здійснити корекції психічного стану індивідів [6, 97

– 98]. Для сьогодення дослідження «національних образів світу» [6], а ними безперечно виступають архетипи, є особливо актуальним не тільки для України, а й для всього світового співтовариства, адже, архетипи складають основу відродження національної культури та самосвідомості нації, що, у свою чергу, налагоджує конструктивну міжкультурну комунікацію між всіма членами світової спільноти.

В контексті українських реалій складність дослідження обумовлена культурним розмаїттям регіонів нашого суспільства. Тому вивчення архетипних образів нашої культури вимагає врахування її культурно-історичних відмінностей та особливостей прояву. Саме звернення уваги на ці особливості дає змогу зрозуміти ті глибинні особливості сучасних соціокультурних процесів і сформуванню такої системи міжкультурної комунікації, яка спрямована на єдність та порозуміння в суспільстві, та налагодження конструктивного діалогу культур. В нашому дослідженні, а саме з'ясування ментальних особливостей організації та розвитку соціальної роботи, розгляд архетипів зводиться до розуміння менталітету, але не в загальній формі як основного чинника розвитку історичного процесу, а в конкретизованій формі. Де під менталітетом слід розуміти не тільки особливості психологічних характеристик народу, а, перш за все, як головного чинника формування національної свідомості, що відповідає конкретному способу життя.

Сучасні дослідження орієнтовані на розуміння етнічних архетипів як «сукупність духовно-культурних символів та образів етнічного буття, через які життя кожного етнофора наповнюється почуттям доцільності. Етнофор формується у результаті етнізації – як людина, що носієм етнічних рис, особою в єдності етнічних якостей, тобто є своєрідною моделлю особи, в якій зосередженні тільки етнічні елементи та взаємозв'язок між ними» [5]. Отже, етнічні архетипи, у своїй сутності, являють собою, так звану, «душу народу», його сутність. Вони є колективним несвідомим і створюють основу духовної сутності людини. Також важливою функцією архетипів є те, що вони надають людині почуття духовної рівноваги, соціальної усталеності, що, у свою чергу, дозволяє людині протистояти загрозливим наслідкам глобалізації (уніфікація, маргіналізація, конформізм, масовізація тощо). Навіть втрачаючи безпосередній зв'язок із своєю етнічною групою людина здатна до останніх своїх днів зберігати та розвивати ознаки та особливості своєї етнічної групи, зберігати свою культуру та традиції. Тобто, архетипи як неусвідомлена ознака належності до конкретного етносу, створює почуття «ми», формує в людині відчуття етнічного цілого, що дозволяє долати виклики сучасного, мінливого соціального буття.

Відмінною рисою організації соціальної роботи в США є її децентралізація. Цьому є досить раціональні пояснення, адже по відношенню до Сполучених Штатів, загально прийнято вважати, що нації не існує, оскільки немає етнічної спорідненості народу, що є основою національної спорідненості. Діяльність соціальної роботи обумовлена наявністю

різноманітних програм на різних рівнях, наприклад, федеральному, на рівні окремого штату, місцевому. Це, з одного боку, є досить зручним механізмом, оскільки дозволяє повністю та швидко реалізовувати соціальні потреби людей, в кожному регіоні країни. Але, з іншої сторони, соціальна робота зводиться лише до регламенту виконання конкретних завдань. Але, варто зазначити, що на думку сучасної американської дослідниці М.Ричмонд, така організація соціальної роботи є досить ефективною моделлю. Оскільки здійснюється досить потужна університетська підготовка соціальних працівників, яка пов'язана з необхідністю вивчення великої кількості наукових дисциплін та наукових шкіл. Але це підриває сутність самої соціальної роботи, адже основною ціннісною ознакою цього виду діяльності є благодійність, а зведення соціальної роботи лише до раціональності, зводить нанівець безкорисливість діяльності соціальних працівників. Тому дослідниця виступила із ініціативою створення незалежної від системи освіти школи соціальної роботи.

У 1919 році в Америці була створена асоціація шкіл соціальної роботи, головна функція якої зводилась до підтримки зв'язків між школами, але згодом вона перетворилась на форум, який визначав нормативи соціальної роботи. В школах, які входили в дану асоціацію програма була розроблена на два роки і надавало право отримати ступінь магістра. Взагалі в країнах Заходу перші кроки стосовно теоретичного осмислення соціальної роботи були здійсненні феміністками. Так, в Німеччині фундатором в області організації соціальної роботи була Аліса Соломон, у Франції – Марія Гахері, у Великобританії – Єлизавета Фрай, в США – Джейн Адамс. Але найбільших успіхів у цій області досягла М.Ричмонд, яка розробила метод індивідуальної роботи з нужденними людьми.

Сучасний етап розвитку організації соціальної роботи зводиться до надання соціального забезпечення населення, яке зводиться лише до державного та соціального страхування. Головна їхня відмінність джерело фінансування. Соціальне страхування здійснюється за рахунок податків працівників, підприємств та осіб вільних професій (лікарів, священників), це приблизно 14% прибутків. Державне страхування здійснюється лише за рахунок державного бюджету, бюджету штатів та місцевих органів влади. З 1935 року в США прийнятий закон про соціальне страхування та встановленні два види страхування: пенсії по старості та допомога при безробітті, допомога деяким категоріям бідних (в першу чергу сиротам та інвалідам). Для залізничників, федеральних службовців, ветеранів війни та військовослужбовців установа своя система соціального страхування.

Отже, в США соціальна робота, як правило, орієнтована на психоаналітичну концепцію, оскільки основний акцент робиться на індивідуально-особистісному рівні. Хоча сучасний етап розвитку організації соціальної роботи робиться на дослідженнях соціальних наук. Варто ще відмітити, що як в США, так і в ряді країн Західної Європи головний акцент, щодо спрямованості соціальної роботи орієнтований на надання допомоги

дітям. Виникненню цієї тенденції в соціальній роботі передували такі факти, документально підтвердженні, як безпритульність дітей при живих батьках, жорстке відношення до дітей, які знаходяться або в притулках, або в приймальних сім'ях. Захист прав дітей соціальними працівниками, в різних країнах світу, здійснюється на різних рівнях і закріплена різними законодавчими актами.

В США для розвитку служб захисту дітей мала вплив робота педіатра Г.Кемпа, який вважав, що досить велика кількість дітей страждає на «синдром побиття». За його участі був проведений спеціальний симпозиум, який опублікований Дитячим бюро США і створений проект закону, який став взірцем для керівництва штатів, які почали приймати відповідні закони для діяльності соціальних працівників. Сучасна система служб захисту дітей в США включає в себе чотири основних аспекти. А саме: повідомлення, розслідування, втручання та завершення справи. Виходячи з цього варто сказати, що в США в організації соціальної роботи чітко співпрацюють між собою такі соціальні інститути як соціальна робота та держава. При чому держава забезпечує всім необхідним організацію соціальної роботи: законодавчий аспект, організаційний (на рівні федерації, штатів, регіонів), фінансування тощо. А сама соціальна робота, преш за все, спрямована на діяльність з індивідуальним випадком, який включає такі аспекти як діагностичний та функціональний.

Свої особливості ментальності соціальної роботи має Великобританія. Саме британці відчують гордість з того, що вони відрізняються від будь-якої нації світу. В них до цих пір у свідомості вкорінені традиції як лівосторонній рух, гра в крикет тощо. Більшість країн світу вимірює відстань кілометрами, а британці й сьогодні використовують милі. Тобто, британці як на побутовому рівні, так і в теоретичному, практичному рівні підтримують традиції, не дивлячись на постійні соціальні трансформації. Слід сказати, що зосередженість британців на традиціях сформувала в них стриманість в судженнях, що характеризується як знак поваги до представників інших культур. На думку російської дослідниці І.М. Кобозевої, щодо виявлення стереотипів німців, британців та французів характерними особливостями британців є ввічливість, стриманість, педантичність, вибіркове спілкування, консервативність, акуратність та сумлінність. Домінантою англійського характеру є ознака «зберігати спокій навколо та в собі самому» [5, Див.189 – 194].

Своє експериментальне дослідження англійського характеру здійснював Дж. Горер і виходив із суперечності між історичними даними та актуальним, реальним положенням речей [15, 180 – 181]. Дослідник вважає, що англійська нація за короткий історичний період перетворилась на законослухняних громадян, але при цьому Дж. Горер стверджує, що менталітет англійців не змінився, їх агресивність виражається у спорті та гуморі. В той же час агресивність обмежена законом, який суспільством поважається. Дж. Горер вважає, що національними рисами британців є

Ментально – організаційні виміри соціальної роботи

соромливість, стриманість, надають високого значення освіті, виражають тактовність до почуттів інших людей, усвідомлюють виняткову важливість шлюбу та сім'ї [15, Див. с.18 – 24]. У Британії, як і в більшості країн Західного світу, соціальна робота орієнтована на допомогу дітям. Саме у Великобританії був створений проект «Мостова сім'я», у 1979 році. Головною причиною створення даного проекту був невдалий досвід розміщення дітей в дитячих будинках та приймальних сім'ях. Особливо це стосується дітей, які перебували у приймальних сім'ях та отримали при цьому невдалий досвід. Слід сказати, що науковці та спеціалісти соціальної роботи не вбачають у цьому нічого деструктивного, оскільки підростаюче покоління отримало практичні навички. Вони отримали смак до життя в сім'ї і саме цьому і зародилась ідея створення «Мостової сім'ї». На думку дослідників, даний проект реалізує цілу низку задач: по-перше, дати дітям можливість жити у сім'ї і щоб спеціалісти оцінили здатність дітей жити у звичайній сім'ї; по-друге, виявити у дітей поведінкові вади; по-третє, надати сім'ям можливість перепочити, особливо якщо діти мають фізичні або розумові недоліки.

Варто сказати, що особливостями організації такої діяльності є те, що проект «Мостова сім'я» здійснюється на контрактній основі, який підписується мостовою сім'єю, тією особою, яка здійснює нагляд за сім'єю і представляє місцеві органи влади та ще співробітниками сімейного проекту. В контракті чітко прописані обов'язки сім'ї по відношенню до дитини, містяться інструкції щодо медичного обслуговування, обумовленні контакти з кровними родичами та розписані обов'язки соціальних працівників. Також прописаний строк перебування дитини у сім'ї, зазвичай це півроку. В обов'язки «Мостової сім'ї» входить: догляд за дитиною, навчання основним нормам соціальної поведінки, корекції шкідливих звичок, щоденне написання звітів, тісний контакт зі школою, зустрічі із соціальними працівниками, регулярні медичні огляди тощо. Отже, організація соціальної роботи у Великобританії цілком відповідає їх ментальним особливостям. Чітко організована з прописаними правилами та вимогами, які мають виконувати всі учасники, які задіяні в наданні допомоги нужденним.

Наведені приклади організації соціальної роботи у більшості країн Західної Європи свідчать про наявність індивідуалізму, як однієї із сутнісних ознак ментальності, при чому це індивідуалізм – екстравертований, тобто спрямований на перетворення зовнішнього світу. На формування цієї риси індивідуалізму, як вважають більшість дослідників, вплинула протестантська релігійна етика. «Усякі почування та настрої є оманливими і не можуть служити підтвердженнями обраності людини, віра індивіда у спасіння мусить знайти своє підтвердження у зовнішньому світі, у об'єктивно-практичних діях» [2, 128]. Отже, у таких країнах як, Німеччина, Англія, Швеція, США, тощо держава надає людині можливості для віднайдення у собі сил та здатностей жити відповідно до нових умов, в яких опиняється людина у скрутні часи свого життя.

Щодо української ментальності, то, звісно, вона має свої особливості. У більшості джерел наукової літератури з даної проблематики виокремлюють такі риси ментальності як: кордоцентричність, кордоантейність, домінування чуттєвості над раціональністю, прагнення до свободи, працелюбство, індивідуалізм тощо. Загальновідомо, що ментальність українського народу формувалася під впливом складних історичних обставин. Основну роль в цьому процесі відіграло геополітичне розташування України. Україна на перехресті історичних шляхів зі Сходу на Захід, а також із Півночі на Південь. Ці обставини обумовили поєднання у світогляді українців західної (активно-раціоналістичної, індивідуалістичної, матеріалістичної) та східної (пасивно-споглядальної, спрямованої на вищі істини) ментальності.

Досить часто у науковій літературі ці риси розглядають у рамках «філософії серця». «Оригінальність «філософії серця» визначається передусім її генетичними зв'язками з українською національно-культурною традицією, в якій емоційний момент переважає над раціональним» [7, 68]. Такий напрямок філософії пов'язують з ім'ям видатного українського філософа Г.Сковороди. Але, варто зазначити, що Г.Сковорода все ж не є родоначальником даного напрямку філософії. Джерелом «філософії серця» є архетипні структури української духовності, яка міститься у релігійності українського народу, в культурі. Як зазначалось вище західноєвропейський індивідуалізм має екстравертовану природу, де діяльність людини спрямована на перетворення світу відповідно до потреб суб'єкта. На відміну від українського індивідуалізму. «Слов'янська «філософія серця» має свої витoki у синкретизмі слов'янської автентичної космогонії, спрямованої на пошуки стаціонарної підвалини світу, та трансформації, точніше – інтеріоризації цього уявлення під впливом християнської ортодоксальної космогонії душі, трансформації яка міфологічні засоби опису довколишнього середовища перетворює на засоби опису внутрішніх станів душі у її богопізнанні» [3, 132 – 133]. Отже, українська ментальність є інтравертованою, що обумовлено християнською культурою. На сьогодні в Україні соціальна робота існує не просто на рівні благодійності та співчутливості один до одного. У вищих навчальних закладах існують спеціальності «Соціальна робота», де готують фахівців з даного виду діяльності, які орієнтовані на роботу з людьми із різними потребами та запитами.

Розгортання глобалізаційних процесів істотно впливає й на розвиток соціальної роботи у нашій державі. Зокрема проект «мостової» сім'ї, який досить тривалий час функціонує в Англії приживається й в Україні, зокрема у Києві. Не дивлячись на ментальні особливості організації соціальної роботи в різних державах досить потужно функціонують міжнародні організації такі, наприклад, як Міжнародний Червоний Хрест, Армія Спасіння, лікарі без кордонів тощо. Отже, дійсно кожна нація має свої особливості щодо організації соціальної роботи, що обумовлено її ментальними характеристиками. Так в США та країнах Західної Європи (Великобританії,

Німеччини, Швеції тощо) соціальна робота має раціоналістичне підґрунтя, на відміну від України, де поєднані як раціоналістичні аспекти соціальної роботи, так і емоційно безкорисливі компоненти.

Литература

1. Валлерстайн И. Конец знакомого мира. Социология XXI века / И.Валлерстайн [перевод с англ. В.Л. Иноземцева] – М.: «Логос», 2003. – 355 с.
2. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма / М. Вебер [переклад з нім. О.Погорілого] – К.: Основи, 1994. – 261 с.
3. Голіченко Т. «Шлях» давньоукраїнського та античного космогенезу / Т.Голіченко // Філософська та соціологічна думка. – К., 1994, № 7 – 8. – С. 132 – 133.
4. Данилевский Н.Я. Россия и Европа / Н.Я.Данилевский– М, 1991. – 573с.
5. Кобозева И.М. Лингвистическая семантика И.М. Кобозева. – М. УРСС Эдиториал, 2000.– 352 с.
6. Кримський С.Б. Архетипи української культури / С.Б. Кримський // Феномен української культури: методологічні засади осмислення. – К., 1996. – 98-105 с.
7. Лук М.І. Етичні ідеї в філософії України другої половини XIX – початку XX ст. / М.І.Лук – К. – 1993.
8. Сковорода Г. Твори в двох томах. Т. 2 / Сковорода Г. – К.: Видавництво Академії наук Української РСР, 1961. – 637 с.
9. Скотна Н. Особа в розколотій цивілізації: освіта, світогляд, дії / Н.Скотна – Львів, 2005. – 383 с.
10. Тойнби А. Цивілізація перед судом історії / А.Тойнби [пер. И.Е. Киселева, М.Ф.Носова], – М.: Прогресс, Культура, 1995. – 478 с.
11. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С.Хантингтон [пер с англ.], – М.: АСТ, 2005. – 603 с.
12. Шпенглер О. Закат Европы: Очерки монографии мировой истории / О.Шпенглер [пер. с нем.К.А.Свасьяна], – Т.1: Образ и действительность. – М.: Мысль, 1998. – 688 с.
13. Юнг К.Г. Проблема души современного человека / К.Г.Юнг [ред.А.М.Боговикова], // Архетип и символ. – М.: Ренессанс, 1991. – 304 с.
14. Юнг К.Г. Психологические типы / К.Г.Юнг [пер. с англ. С.Лорие], - М., 1997. – 718 с.
15. Gorer J. Exploring English Character/ J. Gorer – New York, 1969.– 217 p

REFERENCES

- 1.Vallerstayn I. Konec the acquainted world. Sociology of KHKH² of age / I.Vallerstayn [translation with ang. V.L. Inozemceva] – М.: «Logos», 2003. – 355 p.
- 2.Veber of M. Protestantskaya ýdèèà I spirit of kapitalizma / M. Veber [translation from nymas. O.Pogorilogo] – К.: of Basis, 1994. – 261 s.
- 3.Golichenko T. «Way» of davneukrainskogo and ancient kosmogenezu / T.Golichenko // the Philosophical and sociological idea. it is K., 1994 № 7 – 8. – S. 132 – 133.
- 4.Danilevskiy N.Ya. Russia and Europe / N.Ya.danilevskiy– Mcode, 1991. – 573s.
- 5.Kobozeva I.M. Linguistic semantics of I.M. Kobozeva. – М. URSS Editorial, 2000.– 352 p.
- 6.Krimskiy s.b. Arkhetipi of the Ukrainian culture / S.B. Crimean // Phenomenon of the Ukrainian culture: methodological principles of comprehension. it is K., 1996. – 98-105 s.
- 7.Bow of M.I. Ethics ideas in philosophy of Ukraine of the second half XIX – to beginning of XX item / M.I.Luk – К. – 1993.

8. Ckovoroda G. Tвори is in two volumes. Т. 2 / Frying Pan of Gramme. – К.: publishing House of Academy of sciences of Ukrainian SSR, 1961. – 637 s.
9. Cattle N. Osoba in the split civilization: education, world view, actions / N.Skotna – Lviv, 2005. – 383 s.
10. Toynbi A. Civilizaciya before the court of istorii / A.Toynbi [per. I.E. Kissel, M.F.Nosova], – М.: Progress, Culture, 1995. – 478 s.
11. Khantington S. Stolknovenie civilizacij / S.Khantington [per s angl.], – М.: AST, 2005. – 603 s.
12. Shpengler O. Zakat Europe: Essays of monograph of world history / O.Shpengler [trudged. with nem.K.A.Svas'yana], – Т.1: Appearance and reality. – М.: Idea, 1998. – 688 p.
13. Yungas of K.G. Problem of the soul of modern man / K.G.Yung [red.A.M.Bogovikov], // Arkhetip and character. – М.: Renaissance, 1991. – 304 p.
14. Yungas of K.G. Psychological types / K.G.Yung [trudged. with ang. S.Lorie], is М., 1997. – 718 p.
15. Gorer J. Exploring English Character/ J. Gorer – New York, 1969.– 217 p.

БЕГАЛЬ О.Н., соискатель кафедры философии гуманитарных наук, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко (Украина, Киев), kua07@ukr.net

Ментально – организационные измерения социальной работы

В статье рассматриваются ментально – организационные измерения социальной работы в аспекте особенностей регионального и социокультурного развития обществ. Исследовательское внимание акцентировано на компаративистском анализе способов методов и форм организации социальной работы в таких странах как США, Великобритании и Украины.

Ключевые слова: менталитет, ментальность, компаративизм, социальная работа, нация, личность, общество.

BEGAL O.M., Competitor of the Department of Philosophy of Humanities, Kyiv National Taras Shevchenko Universit (Ukraine, Kyiv), kua07@ukr.net

Mental and organizational dimensions of social work

The article deals with mental and organizational dimensions of social work in terms of the peculiarities of regional, social and cultural development of societies. Research puts more emphasis on the comparative analysis of the ways, methods and types of social work organization in such countries as the United States, the United Kingdom and Ukraine. The features of modern progress and development peculiarities of every nation are described. It is noted that the basis of mental differences are archetypes of the collective unconscious because it is the only thing that ensures discovery of the sources and development of ethnic group. This very notion determines the nature of consciousness and behavior of the ethnic group. Archetypes research of Ukrainian ethnic group has its own peculiarities due to cultural diversity of the regions of our society. The author considers cultural and historical differences and peculiarities of their manifestation. It is found that the archetypes form the basis of the human spiritual nature as they give people a sense of spiritual balance, social stability which allows a person to adapt to the dangerous effects of globalization. Social work peculiarity of the United States is its decentralization. There is a rational explanation of this phenomenon because in relation to the

Ментально – організаційні виміри соціальної роботи

United States it is generally accepted that the nation does not exist since there is no ethnic affinity of the people that are the basis of national affinity. Social work activities are based on the presence of different programs at different levels such as federal, individual state level, local. The United Kingdom has its own mentality peculiarities of social work. Britain focused on the traditions formed restraint in judgments characterized as a sign of respect for the other cultures. In Britain as well as in most countries of the Western world social work is focused on helping children. Project 'Bridge Family' was created in the UK in 1979. The main reason for creating this project was a bad experience placing children in orphanages and adopting families. This is especially true for the children who were in adopting families and had a bad experience. Regarding the Ukrainian mentality it has its own peculiarities. Most sources of scientific literature on this subject define such features of mentality as cordocentrism, cordoauthenticity, dominance of sensuality over rationality, desire for freedom, diligence, individualism etc.

Key words: *mentality, comparativism, social work, nation, personality, society.*

*Рекомендовано до публікації докт. філософ.наук. Воронковою В.Г.
Дата надходження рукопису 14.04.14р.*